

Załącznik
do uchwały Nr XV/135/2012
Rady Gminy Sławatycze
z dnia 28 grudnia 2012 r.

***GMINNY PROGRAM OCHRONY ZDROWIA
PSYCHICZNEGO NA LATA
2013 - 2015***

SŁAWATYCZE, 2012

I. WPROWADZENIE

Obecna definicja zdrowia przyjęta przez Światową Organizację Zdrowia jest następująca:

„ *Zdrowie to nie tylko brak choroby, czy kalectwa, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu (dobrego samopoczucia)*”.

Definicja ta jest bardzo ważna i postępową, ponieważ nie poprzestaje na samym negującym ujęciu, że zdrowie jest brakiem choroby, ale bardzo mocno akcentuje, że zdrowie ma w sobie aktywny aspekt, którym jest dobrostan.

Oznacza to, że w kwestiach zdrowienia mamy jedynie koncentrować się na chorobach i próbach ich zwalczania, ale powinniśmy zwłaszcza koncentrować się na samym zdrowiu - na jego wzmacnianiu.

Zatem współczesna definicja zdrowia WHO bardzo mocno podkreśla połączenie kwestii zdrowia z życiem wewnętrznym i społecznym człowieka oraz jego osobistą troskę o kondycję fizyczną.

W odniesieniu do przytaczanej definicji *zdrowiem psychicznym* jest nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie.

Dlatego też zdrowie psychiczne jest ważnym elementem zdrowia publicznego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Według ww. ustawy ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, z zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128). Niniejszy program wyznacza kierunki działania gminy Sławatycze w zakresie promocji i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspakajania ich potrzeb oraz organizacji opieki zdrowotnej.

II. ASPEKTY PRAWNE ODNOSZĄCE SIĘ DO DZIAŁAŃ Z ZAKRESU ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Podstawą prawną do działań związanych z ochroną zdrowia psychicznego są:

- 1) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 59 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) określająca zadania własne gminy w zakresie zaspokajania potrzeb wspólnoty w zakresie ochrony zdrowia;
- 4) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.), zadania własne gminy realizowane są w oparciu o Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.), zadania własne gminy realizowane są w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;
- 7) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), zadania własne gminy realizowane są w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

III. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

Na terenie gminy podstawowa opieka zdrowotna oraz porady specjalistyczne (w tym konsultacje psychiatryczne) realizowane są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sławatyczach. Mieszkańcy ze świadczeń zdrowotnych w postaci hospitalizacji korzystają z usług Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Białej Podlaskiej, który posiada poradnię specjalistyczną zdrowia psychicznego.

Dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy realizowane są programy Narodowego Funduszu Zdrowia poprzez kreowanie polityki zdrowotnej, poprawę standardu sanitarnego, poprawę jakości życia mieszkańców i propagowanie zdrowego stylu życia.

Na terenie gminy zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławatyczach. Ośrodek prowadzi działalność zgodną z założeniami polityki społecznej państwa i gminy Sławatycze mającą na celu uniemożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Reasumując, opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w gminie Sławatycze jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne. Z budżetu gminy Sławatycze finansowane są zadania z zakresu pomocy społecznej, które nakreśla ustawa o pomocy społecznej.

IV. LOKALNA DIAGNOZA ZJAWISKA ZABURZENIA PSYCHICZNEGO

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychiczne (wykazujące zaburzenia psychotyczne);
- upośledzone umysłowo;
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Z danych statystycznych przedstawionych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego wynika, że w ciągu 18 lat, od roku 1990 do 2007, wskaźnik rejestrowanego rozpowszechniania zaburzeń psychicznych wzrósł o 119% (z 1629 do 3571 na 100 tys. ludności) w opiece ambulatoryjnej i o 50% (z 362 do 542 na 100 tys. ludności) w opiece stacjonarnej.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławatyczach w oparciu o kryteria definicji zaburzeń psychicznych sformułowanej w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało:

- w 2009 r. – 10 osób
- w 2010 r. - 12 osób
- w 2011 r. - 15 osób
- styczeń – październik 2012 – 13 osób

Opieka psychiatryczna w gminie Sławatycze zorganizowana jest przez Ośrodek poprzez kierowanie do Domów Pomocy Społecznej:

- w latach 2009 - 2011 do Domów Pomocy Społecznej skierowano 3 osoby,
- od stycznia do października 2012 r. – 5 osób

Z uwagi na fakt, iż Ośrodek zapewnia w szerokim zakresie usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania a także współpracuje z zakładami leczniczo - opiekuńczymi, w których

umieszczane są osoby potrzebujące całodobowej opieki, stąd małe zainteresowanie wśród mieszkańców taką formą pomocy.

V. PARTNERZY PROGRAMU

Działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego wymagają szeregu instytucji oświaty, pomocy społecznej, służby zdrowia oraz organizacji pozarządowych, aby skutecznie zapobiegać zaburzeniom psychicznym i wpływać na poprawę stanu zdrowia psychicznego mieszkańców.

W gminie Sławatycze realizacją programu będzie zajmował się koordynator programu w partnerstwie z następującymi podmiotami:

- 1) Ministerstwo Zdrowia;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławatyczach;
- 3) Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sławatyczach;
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławatyczach;
- 5) Zespół Szkół w Sławatyczach;
- 6) służba zdrowia: NZOZ w Sławatyczach;
- 7) Gminny Ośrodek Kultury w Sławatyczach

VI. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

„Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym”

Cel główny programu jest z misją określoną w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 - 2015.

VII. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu

Priorytety:

- Promocja zdrowia psychicznego w szkołach oraz środowisku osób dorosłych

Sposób realizacji:

- promowanie zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych (edukacja zdrowotna) z wykorzystaniem pakietów multimedialnych, spotkań z pedagogiem, psychologiem oraz pracownikiem służby zdrowia,
- organizowanie zajęć wychowawczych w zakresie budowania pozytywnej samoświadomości, radzenia sobie ze stresem i konfliktem społecznym,
- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej (plakaty, broszury tematyczne, strona internetowa Urzędu) dotyczącej zdrowia psychicznego z uwzględnieniem wykazu placówek psychiatrycznej opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej, domów pomocy społecznej, ośrodków interwencji kryzysowych, itp. funkcjonujących na terenie powiatu bialskiego oraz województwa lubelskiego,
- prowadzenie programów profilaktycznych,
- organizowanie imprez okolicznościowych z udziałem dzieci i młodzieży oraz ich rodziców mających na celu propagowanie zdrowego stylu życia: „Uśmiech, to zdrowie”.

2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Sposób realizacji:

- opracowanie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie” oraz przedstawienie do akceptacji Radzie Gminy w Sławatyczach,
- uwzględnienie w programach z profilaktyki uzależnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych.

3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji:

- imprezy integracyjne różnych środowisk (Klub Seniora, dzieci i młodzież ze szkół),
- prowadzenie działań informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w stanach kryzysu psychicznego, w tym działań edukacyjnych,
- organizowanie spotkań i zajęć rekreacyjnych z udziałem osób z zaburzeniami psychicznymi w celu zmniejszenia barier społecznych oraz wypracowania modelu właściwych postaw społecznych (tolerancja, życzliwość, zrozumienie).

4. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego

Sposoby realizacji:

- współpraca z zakładami opieki zdrowotnej w zakresie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu psychologicznych i psychiatrycznych,
- współpraca w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Białej Podlaskiej.

5. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Sposób realizacji:

- opracowanie i upowszechnienie (Internet, prasa lokalna) informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- zwiększenie pomocy i oparcia bytowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez udzielenie pomocy rzeczowej, bytowej i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów i ich rodzin oraz organizacji pozarządowych sprzyjających rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wdrożenie modelu środowiskowej i zintegrowanej opieki z udziałem podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych, specjalistów ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji z ternu gminy.

6. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji:

- zróżnicowanie form wspierania zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Białej Podlaskiej (staż, prace interwencyjne, roboty publiczne, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, itp.),
- zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń niezawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez poradnictwo zawodowe w formie indywidualnej oraz grupowej w postaci informacji dotyczącej usług oraz instrumentów rynku sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- kampania szkoleniowo - informacyjna dla pracodawców, promująca zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi (bieżąca informacja pracodawców możliwościach zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi).

7. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy

Sposób realizacji:

- coroczna aktualizacja opracowanej informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi i jej publikowanie na stronie internetowej Urzędu.

VIII. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Aby realizacja Programu była skuteczna koniecznym jest ciągle i systematyczne śledzenie zjawisk, działań i problemów, które są przedmiotem Programu.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o coroczną informację o stanie zdrowia mieszkańców, podsumowanie działań przewidzianych w niniejszym Programie oraz analizę wskaźników monitorujących określonych dla poszczególnych zadań w harmonogramie realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego podmioty są zobligowane do składania w Ministerstwie Zdrowia rocznych sprawozdań z wykonania zadań objętych harmonogramem realizacji NPOZP w terminie do 15 maja każdego roku.

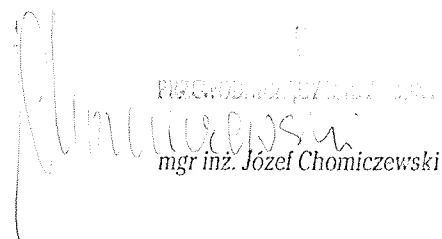
Corocznie zebrane dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławatyczach pozwolą na ukierunkowanie zadań w obszarze oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Analiza materiałów sprawozdawczych pozwoli na wypracowanie nowych kierunków działań, które będą co roku korygowane.

IX. POSTANOWIENIA KOŃCOWE - ZASADY KOORDYNACJI PROGRAMU I ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA

1. Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławatyczach.

2. Źródłem finansowania zadań zawartych w programie będą środki finansowe budżetu gminy, których wysokość określa co roku uchwała budżetowa oraz środki z budżetu państwa i środki pozabudżetowe.

mgr inż. Józef Chomiczewski